

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. Određena pitanja koja se tiču rada Republičke radiodifuzne agencije, obrađena su i kroz deo ovog izveštaja koji se bavi implementacijom Zakona o radiodifuziji.

1.2. Republička radiodifuzna agencija uputila je 15. septembra poziv operatorima kojima je Republička agencija za elektronske komunikacije izdala odobrenja za pružanje usluga distribucije RTV programa preko kablovsko distributivne mreže, da u roku od 30 dana dostave spisak svih kanala koje distribuiraju, kao i da podnesu zahteve za izdavanje dozvola za domaće kablovske kanale iz svoje ponude.

Zakonom o radiodifuziji je predviđeno da RRA izdaje dozvolu za kablovsko emitovanje programa bez javnog konkursa, na zahtev kablovskog operatora. Operator je prethodno dužan da ispuní uslove propisane posebnim zakonom kojim se uređuje oblast telekomunikacija u pogledu posedovanja propisanih dozvola, ispunjenja tehničkih uslova i standarda za mrežu koju koristi i druge uslove propisane tim zakonom i koje odredi regulatorno telo nadležno za oblast telekomunikacija i da pribavi prava za emitovanje određenog programa od emitera tog programa. Obaveza pribavljanja dozvole za kablovsko emitovanje programa ne primenjuje se za programe za koje je RRA izdala dozvolu za zemaljsko emitovanje, na području za koje je takva dozvola izdata, i pod uslovom da operator istovremeno besplatno distribuirá programe javnih servisa. Obaveza pribavljanja dozvole za kablovsko emitovanje programa ne primenjuje se ni za programe koji se mogu primiti putem slobodnog (nekođiranog) satelitskog emitovanja na teritoriji Republike Srbije. Zakon, međutim, kod licenciranja kablovskih kanala ne izuzima od ove obaveze strane kanale koji imaju dozvole izdate u svojim matičnim zemljama (osim u odnosu na nekođirane satelitske kanale), iako je Srbija ratifikovala Evropsku konvenciju o prekograničnoj televiziji koja je obavezuje da na svojoj teritoriji ne ograničava reemitovanje programskih usluga usklađenih sa odredbama te konvencije. Zakon, takođe, ne daje odgovore na pitanja koja se tiču lokalizacije stranih kanala, umetanja za srpsko tržište lokalizovanih oglasnih poruka u strane programe, čega sve smo svedoci u kablovskoj ponudi. Inače, shodno javno dostupnom Registru izdatih odobrenja Republičke agencije za elektronske komunikacije za distribuciju

radijskih i televizijskih programa preko kablovsko distributivne mreže, u Srbiji ovakvih operatora trenutno ima 88.

U svakom slučaju, iako je objavljivanjem poziva kablovskim operatorima, više od 8 godina nakon što je Zakon o radiodifuziji stupio na pravnu snagu, RRA praktično napravila prvi korak u pravcu regulisanja ponude kablovskih kanala u Srbiji, koja regulacija je sama po sebi neophodna i dugo očekivana, autori ovog izveštaja mišljenja su da Agencija na način na koji se upustila u licenciranje kablovskih kanala, neće uspeti da se izbori sa svim problemima koji na ovom tržištu postoje. Ključni problem u ovom slučaju nije u samoj RRA, već u Zakonu o radiodifuziji koga je vreme pregazilo i koji Agenciji ne pruža dovoljnu meru fleksibilnosti u ovoj oblasti, koja je neophodna u uslovima stalnog napretka tehnologije i pojavljivanja novih poslovnih modela i novih usluga u kablovskoj distribuciji televizijskih programa koje modele i usluge Zakon o radiodifuziji ne poznaje. Sve ovo samo dodatno ukazuje na neophodnost da se izmenama Zakona o radiodifuziji, o kojima se već dugo govori, pristupi bez odlaganja. RRA je sa nekim od ovih problema pokušala da se izbori donošenjem Pravilnika o izdavanju dozvola za kablovsko emitovanje, ali za isti nije dobila pozitivno mišljenje o ustavnosti i zakonitosti od Ministarstva kulture. Naime, shodno odredbama Zakona o javnim agencijama, RRA je, kao i svaka javna agencija, dužna da pre objavljivanja bilo kog propisa pribavi od ministarstva u čijem delokrugu su njeni poslovi (u konkretnom slučaju Ministarstva kulture), mišljenje o ustavnosti i zakonitosti tog propisa. Ministarstvo je, s druge strane, ako je smatralo da je propis neustavan, odnosno nezakonit, imalo da Agenciji dostavi obrazloženi predlog kako da ga usaglasa sa Ustavom, zakonom, propisom ili drugim opštim aktom Narodne skupštine i Vlade. Kakve su bile primedbe Ministarstva i da li je ono i kakav predlog o usaglašavanju Pravilnika stavilo, nije poznato.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE (RATEL)

2.1. Na osnovu člana 19. Zakona o elektronskim komunikacijama, člana 16. stav 1. tačka 10) Statuta Republičke agencije za elektronske komunikacije i Odluke Upravnog odbora o raspisivanju javnog konkursa, Upravni odbor Republičke agencije za elektronske komunikacije raspisao je 8. septembra Javni konkurs za izbor direktora Republičke agencije za elektronske komunikacije.

Zakon o elektronskim komunikacijama predviđa da su organi Agencije - Upravni odbor i direktor. Direktor je odgovoran za zakonitost rada Agencije, zastupa i predstavlja Agenciju, rukovodi radom i poslovanjem Agencije, odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Agenciji, priprema i sprovodi odluke Upravnog odbora, stara se o obezbeđivanju

javnosti rada Agencije i vrši druge poslove određene zakonom i statutom Agencije. Bira ga, na mandat od pet godina, i razrešava Upravni odbor, na osnovu sprovedenog javnog konkursa, u skladu sa odredbama zakona. Direktor za svoj rad odgovara Upravnom odboru, kome podnosi godišnji i periodične izveštaje o radu. Uslovi za izbor direktora isti su kao i uslovi za izbor članova Upravnog odbora Agencije. On mora biti ugledni stručnjak sa visokim akademskim obrazovanjem iz oblasti značajnih za rad Agencije, a naročito iz oblasti elektronskih komunikacija, ekonomije i prava. Uslov za izbor je i da je ostvario značajne i priznate radove ili praksu u oblasti elektronskih komunikacija i da uživa ugled u stručnoj javnosti.

2.2. Predstavnici RATEL-a učestvovali su na seriji okruglih stolova koje je organizovao OEBS u saradnji sa Ministarstvom kulture Republike Srbije i Delegacijom Evropske unije u Srbiji, uz podršku Ambasade Velike Britanije u Beogradu, sa ciljem podsticanja rasprave o nedavno objavljenoj Medijskoj studiji, koja bi poslužila kao polazište za izradu Nacrta medijske strategije Republike Srbije. Predstavnici RATEL-a ukazivali su, pre svega, na neophodnost što hitnije izmene Zakona o radiodifuziji, u cilju omogućavanja digitalizacije terestrijalne radiodifuzije.

Podsetimo, u skladu sa važećim Zakonom o radiodifuziji, sastavni deo dozvole za emitovanje programa je i dozvola za radio stanicu (predajnik) koju na zahtev Agencije izdaje regulatorno telo nadležno za oblast telekomunikacija, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje oblast telekomunikacija, a na osnovu Plana raspodele radio frekvencija koji donosi ministarstvo nadležno za poslove telekomunikacija. Strategijom za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa u Republici Srbiji, predviđena je drugačija arhitektura digitalnog radiodifuznog lanca, u kojoj dozvole za emitovanje programa neće imati i dozvole za radio stanicu, drugim rečima dozvole za korišćenje spektra, već samo dozvole za pristup multipleksu u zemaljskoj digitalnoj radiodifuziji, koje Zakon o radiodifuziji ne poznaje. Ovo nameće nužnu i što hitniju izmenu Zakona o radiodifuziji, te su u tom smislu primedbe RATEL-a krajnje opravdane.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, Narodna skupština Republike Srbije, na sednicama, niti u odborima, nije raspravljala ni o jednom zakonu koji bi bio od posebnog značaja za

medijski sektor. Odbor za kulturu i informisanje održao je jednu sednicu, 30. septembra, na kojoj je utvrdio listu za izbor člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije na osnovu predloga koji je podnela Konferencija univerziteta Srbije. Na listi koju je odbor utvrdio nalaze se dr Nataša Gospić i Goran Petrović. Utvrđenu listu sa ova dva kandidata Odbor će dostaviti Narodnoj skupštini na izjašnjavaње. Dr Nataša Gospić je vanredni profesor na katedri za telekomunikacioni saobraćaj i veze Saobraćajnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, dok je Goran Petrović diplomirani pravnik iz Kragujevca. Podsećamo, jednog od devet članova Saveta Republičke radiodifuzne agencije Narodna skupština Republike Srbije bira na predlog Konferencija Univerziteta. Ovaj izbor sprovodi se radi popune mesta u Savetu upražnjenog smrtu ranijeg člana izabranog na predlog Konferencije Univerziteta – profesora dr Svetozara Stojanovića.

4. MINISTARSTVO KULTURE

4.1. Ministarstvo kulture organizovalo je u saradnji sa OEBS-om i Delegacijom Evropske unije u Srbiji, uz podršku Ambasade Velike Britanije u Beogradu, seriju okruglih stolova o kojoj je već bilo reči u ovom izveštaju. Cilj okruglih stolova bilo je podsticanje rasprave o nedavno objavljenoj Medijskoj studiji, koja bi poslužila kao polazište za izradu Nacrta medijske strategije Republike Srbije. Ministar kulture, Nebojša Bradić, ocenio je da će Medijska strategija biti prekretnica u razvoju javne scene Srbije. „Ova prva Medijska strategija Srbije obezbediće adekvatne uslove za uspešnost borbe za sve, civilizovaniji informativni prostor, poboljšane uslove u kojima deluju medijski poslenici, ali i kvalitetno, objektivno i istinito informisanje javnosti“ rekao je Bradić. Pomoćnica ministra kulture, Nataša Vučković Lesendrić, najavila je potrebu izmene većeg broja zakona ukoliko se prihvate preporuke iz Medijske studije.

Ministarstvo kulture nije ispunilo očekivanja učesnika ovih okruglih stolova, pa ni najave koje je samo davalo, a koje su se ticale izrade zaključaka iz diskusija vođenih na okruglim stolovima i rada na Nacrtu medijske strategije paralelno sa serijom okruglih stolova. Podsetimo, Ministarstvo je krajem avgusta objavilo i Javni poziv za prijavu projekta koji će doprineti unapređenju sistema javnog informisanja. Ovaj poziv odnosio se na izradu predloga dokumenta Medijske strategije, a na osnovu Medijske studije i diskusija predstavnika medijskih i profesionalnih udruženja sa serije okruglih stolova. Saznalo se da se po ovom pozivu Ministarstvo opredelilo za PricewaterhouseCoopers kao konsultantsku kuću koja je trebalo da izradi predlog Medijske strategije. Predstavnici PricewaterhouseCoopers-a prisustvovali su okruglim stolovima, ali predstavnici medijskih i profesionalnih udruženja nisu imali nikakav uvid u to kako su se vrednovale njihove diskusije, niti u kom smeru će se

predlog Medijske strategije kretati uzimajući u obzir nepomirljivost pojedinih preporuka iz Medijske studije i stavova koje su predstavnici medijskih i profesionalnih udruženja izneli u diskusiji. Ministarstvo kulture prvo je samo najavilo da će prvi nacrt predloga Medijske strategije dostaviti predstavnicima medijskih i profesionalnih udruženja pre poslednjeg okruglog stola čije je održavanje bilo najavljeno za početak oktobra. Međutim, već tokom septembra, Ministarstvo je učesnicima na okruglim stolovima saopštilo da će mu za izradu prvog nacrta predloga Medijske strategije trebati mnogo više vremena, a poslednji okrugli sto čije je održavanje bilo najavljeno za početak oktobra, otkazan je. Ovo ukazuje da se Ministarstvo nije dobro pripremio za ovaj posao i da je u proces izrade Medijske strategije ušlo nespremno. Ovo se videlo već i na samim okruglim stolovima, gde predstavnici Ministarstva, a ni angažovani međunarodni eksperti, nisu imali odgovore na brojne primedbe i predloge alternativnih rešenja za izradu Medijske strategije koji su se tamo mogli čuti.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE

5. OFPS, kolektivna organizacija za zaštitu srodnih prava proizvođača fonograma

OFPS je obavestio javnost da je dana 27.9.2010. godine, održana sednica Saveta proizvođača fonograma i interpretatora, na kojoj je usvojen Poslovník o radu Saveta i razmatrane zajedničke ideje oko predstojeće marketinške kampanje.

Članom 127. Zakona o autorskom i srodnim pravima, predviđeno je da se naknada na koju imaju pravo proizvođači izdatih fonograma i interpretatorska naknada naplaćuju od korisnika u vidu jedinstvene naknade. Naplatu jedinstvene naknade vrši jedna organizacija, određena ugovorom zaključenim između organizacije interpretatora i organizacije proizvođača fonograma. Navedenim ugovorom organizacije su dužne da odrede i visinu troškova naplate jedinstvene naknade i učestalost predaje dela jedinstvene naknade drugoj organizaciji. Ugovor se, o trošku organizacija, objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije“. Organizacija proizvođača fonograma Srbije - OFPS i Organizacija za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora - PI, potpisale su ovaj ugovor i njime predvidele da će jedinstvenu naknadu za račun obe organizacije naplaćivati OFPS. Savet proizvođača fonograma i interpretatora je stručno radno telo predviđeno tim Ugovorom, koje upravlja delatnošću naplate i raspodelom naknade, i vrši nadzor i kontrolu sprovođenja ugovora zaključenog između dve kolektivne organizacije.